

I
9673

ISVORANU

Fost Senator

Dr. Forulescu S. Nica
Advocat & Jurist
Loco



DISCURS

ținut asupra legii

Impozitului pe Capital

în ședința Senatului din 11 Iulie 1921

Biblioteca Centrală
Regională Craiova



CRAIOVA

Institutul de Arte Grafice „SAMITCA”, Soc. anonimă

1921

Stimate Domn,

Când luasem decizia de a publica această cuvântare, rostită în Senat cu ocazia discuției asupra impozitului pe capital al d-lui ministru Titulescu, a fost subț îndemnul de a continua și în opinia publică propaganda contra unei legi pe care o credeam nefastă.

Imprejurările a făcut însă ca să nu pot publica la timp această cuvântare. D-nu ministru Titulescu luase cu el în străinătate notele stenografice ale desbaterilor ca să le corecteze, și le-a ținut vre-o trei luni, astfel că până să pot eu tipări și împărți această broșură a căzut guvernul Averescu, iar legea asupra impozitului pe capital s'a suspendat de guvernul liberal.

Astăzi chestiunea impozitelor revenind la ordinea zilei prin proiectele de impozite depuse de d-nu Vintilă Brătianu în discuția actualului parlament, cu toate că de impozitul pe capital nu se vorbește pentru un moment, totuși am crezut util să vă trimit această cuvântare, întrucât ea cuprinde câteva adevăruri fundamentale, și adevărurile e bine ori când să fie răspândite, putând servi la luminarea opiniei publice pentru viitor.

I. ISVORANU



DISCURS

ținut asupra legii

IMPOZITULUI PE CAPITAL

În ședința Senatului din 11 Iulie 1921

D. G. G. Mironescu, vice-președinte: D. Isvoranu are cuvântul.

D. Ion Isvoranu: D-lor senatori, vă mărturisesc că iau cuvântul la acest proiect de lege cu oarecare temere, pentru două motive: întâiu, pentru gravitatea problemelor pe cari aceste impozite le ridică, și al doilea, pentru că văd impa-ciența și graba cu care această lege urmează să fie votată, și aplicată. Eu nu vreau să vă împiedec dela acest lucru, totuș, d-lor, vă rog să-mi dați voie să-mi exprim părerile mele, cari, în defini-tiv, sunt părerile și convingerile mele intime. Și vă mărturisesc că -îmi exprim părerile, nu pentru o cauză de interes oarecare, ci pentruca să apăr un principiu pe care îl găseșc sănătos și care trebuie păstrat la baza societății noastre.

D-lor, nu s'a stins încă, ecoul desbaterilor legii financiare pe care ați votat-o acum trei zile și astăzi d. ministru al finanțelor vine în discu-țiunea noastră cu un nou proiect de impunere, cu proiectul de lege privitor la impunerea asu-pra averilor.

O voce: Vor mai veni alte două după acesta.

D. N. Titulescu, ministru de finanțe: Încă trei. (Ilaritate).

D. Ion Isvoranu: D-lor, trebuie să recunoaștem cu toții că d. ministru de finanțe are un procedeu foarte ingenios de a trata pe contribuabilul român. Pentru ca să-l facă să -înghiță doctorii în doze mari, îi administrează aceste doctorii în pilule și încă în pilule poleite

D. General Dr. Ion Macridescu: Aurite..

D. Isvoranu: Cu toții știm că cu asemenea mijloace se poate lua orice, chiar și otrava cea mai teribilă, stricnina.

Este însă important de a vedea dacă pacientul va putea rezista până la sfârșit.

Sistemul acesta al d-lui ministru, de a îngrădă unele peste altele tot felul de dări, mi-e teamă că va creă o sarcină prea greă pentru contribuabilul român. Eu găsesc că acest sistem de impozite suprapuse unele peste altele— și impozitele cedulare, și impozitul global, și impozitul pe capital, și impozitele pe cari le anunță încă d. Ministru al finanțelor cu toate codițele lor—, eu găsesc, zic, că toate aceste impozite formează un sistem de impunere prea greă.

D. ministru de finanțe în dorința sa patriotică de a tranșa cu o oră mai înainte toate dificultățile bugetare și financiare ale Statului, voințe să construiască un edificiu cu mai multe etaje, ca să zic așa un edificiu à l'americaine, ca fiecare să-și poată găsi locul în acest edificiu, chiar dacă ar fi rău încartierat.

D-sa în primul etaj al acestui edificiu de impuneri, pune impozitul pe venit. În această privință d-sa aveă cel puțin justificarea că acele impozite își găseau legitimarea lor în principiile fundamentale cari există în toate legislațiunile fiscale moderne

Și trebuie să recunosc, că, din punctul de vedere al structurii sale, legea d-lui Titulescu asupra impozitului pe venit este aproape o capo d'operă, este chintesența tuturor ideilor fundamentale moderne pe cari le găsim în legislațiunile fiscale din toate statele moderne. La baza acestor impozite găsim mai întâiu de toate unul din principiile cele mai esențiale în legislația fiscală modernă: principiul impozitului direct pe venit, precum și acela că în impunere trebuie să se țină seamă de origina averilor, principiul discreminării, care ține seamă de situațiunea personală a fiecărui contribuabil. Toate acestea sunt principii pe cari astăzi le găsim în toate legislațiile moderne, și cari, toate la un loc nu au decât un scop: să exprime dreptatea fiscală.

Acesta este un impozit pe care nu-l mai găsim în statele din cari până acum d. ministru ne aducea exemple ca să justifice impozitele pe cari le puneă. Și dați-mi voie în această privință — ca să nu afirm ceva dela mine — să vă repet ceeace spune chiar d. Jêze, profesorul de drept al d-lui Titulescu, dela facultatea din Paris, în această privință: *„In momentele actuale șansele succesului unei preluări asupra capitalului ca mijloc de a lichida sarcinile financiare ale rășboiului, sunt nule în țările Antantei, afară de Italia; nu se poate constată din partea puterilor publice și a claselor guvernante nici o tendință favorabilă acestei măsuri. Din contră, convincțiile oamenilor cari pentru moment dețin puterea politică sunt foarte categoric ostile oricărui impozit asupra capitalului.*

Această constatare trebuie reținută.

D. N. Titulescu, ministru de finanțe: Ce dată are acest articol?

D. I. Isvoranu: Eu cred că de atunci până acum nu s'a schimbat nimic în Statele acestea.

D. N. Titulescu, ministru de finanțe: Bine, dar vorbești de părerea lui Jèze.

D. I. Isvoranu: 1919..

D. N. Titulescu, ministru de finanțe: Ei bine, iată: 1920, 25 Decembrie: „În ceea ce mă privește, eu nu văd cum se poate ieși din această alternativă sau marasm economic, sau impozit pe capital”.

S. S. Preotul V. Alexe: Ce mai zici?

D. N. Titulescu, ministru de finanțe: Și dacă d. Isvoranu, -îmi faceă cinstea să mă citească, înainte de a mă combate, ar fi găsit la pagina 15 din expunerea de motive un lucru care l'ar fi ferit de această înfrângere în public: „Dar pentru mine cea mai interesantă evoluțiune —” e aceea a d-lui Jèze—...

D. I. Isvoranu: D. ministru face o confuziune și se înșală; eu știu că Jèze este pentru impozitul pe capital, dar vream să dovedesc starea spiritelor politice în Englitera și Franța.

D. N. Titulescu, ministru de finanțe: Eu n'am nevoie să știu ce se petrece în Italia, să trec prin Jèze; n'am decât să iau un anuar.

D-ta ai spus că este părerea lui Jèze.

D. I. Isvoranu: Nu, citind pe d. Jèze, voiam numai să dovedesc cum stă cu acest impozit în alte țări.

D. N. Titulescu, ministru de finanțe: Stenografiile sunt aci.

D. I. Isvoranu: Dar n'am spus nici odată acest lucru!

D. N. Titulescu, ministru de finanțe: S o lăsăm încurcată! (Ilaritate)..

D. I. Isvoranu: Vedeți, d-voastră aveți superioritatea talentului d-voastră; nu o completați însă și cu aceea a întreruperilor intempestive.

D. N. Titulescu, ministru de finanțe: De astădată Jêze are superioritatea.

D. I. Isvoranu: D-le ministru, vă rog să mă lăsați să-mi apăr părerile mele așa cum cred eu că trebuie să o fac.

D. N. Titulescu, ministru de finanțe: Mă voiu condamna la mutism.

D. I. Isvoranu: Dacă mă întrerupeți la fiecare pas, este imposibil ca cu elocința d-voastră agravată cu spiritele d-voastră să nu mă puneți într-o stare de inferioritate.

D. N. Titulescu, ministru de finanțe: Zis și făcut: Incep să tac.

D. I. Isvoranu: D-lor, în Italia, este adevărat că există un impozit asupra patrimoniului; dar Italia are o datorie de 95 miliarde, are un deficit extraordinar, și Italia, d-lor, n'are nici cărbuni, nici petrol, nici măcar materialul de primă necesitate, pe când noi suntem o țară bogată, deci nu poate fi comparată cu noi, D. ministru însă, în schimb, de data aceasta, n'a găsit exemple nici în Franța, nici în Englitera, și își întinde exemplul în spațiu, s'a dus în Germania, în Austria, în Ceho-Slovacia, țări învinse cari sunt tributarele unui impozit de războiu greu impus de învingători, țări ca Austria cari sunt pe pragul falimentului, și cari n'au rezervele pe cari le avem noi.

Dar, d-lor, să-mi dați voie să intru în analiza motivelor cari sunt în contra acestei legi, și pentrucă nu vreau să fiu neprecis, sau să susțin inexactități, să-mi dați voie ca aceste motive să vi le cetesc aproape. Nu le voi enumera, pentrucă d. ministru le-a enumerat d-sa însuș în expunerea de motive a d-sale; voi căuta numai să analizez câteva din ele, să vedem dacă sunt realmente fondate sau nu.

Mai întâiu, primul argument care s'a adus asupra impozitului pe capital, — și, d-lor, să-mi dați voie să expun acest motiv, pentruca să fim cu toții mai mult sau mai puțin în cunoștință de cauză, căci, vă mărturisesc, nu vorbesc pentru d. ministru de finanțe, care este convins, vorbesc pentru Adunarea Senatului, pentrucă cred că cu toții avem nevoie ca din discuțiune să iasă lumină și convingerea noastră,— întâiul motiv este, domnilor, că impozitul pe avere isbește producția națională, deci reduce puterea economică a unei țări. Producția fiind rezultatul a doi factori, munca și capitalul, nici unul din ei nu se poate reduce fără ca să nu se resimtă celălalt. Și aceasta este exact, d-lor, căci, orice s'ar spune, este o netăgăduită oprire care se aduce activității întreprinderilor industriale și comerciale. În raportul său, d. raportor dela Cameră al acestei legi, singur recunoaște acest adevăr. Dânsul spune: „Confiscarea unei părți din capitalul privat — vedeți ce expresiune gravă întrebuintează d. raportor — însemnează o micșorare a capitalului național. Din aceasta rezultă o micșorare fatală a producțiunii și deci a capitalului, a puterii contributive a cetățenilor”.

Și ar fi, d-lor o greșeală să se oprească producțiunea țării. Mai ales în momentele acestea când știm foarte bine că avem nevoie să ne ridicăm economicește și să dăm încurajare întreprinderilor comerciale și industriale, când știm foarte bine că ceea ce ne-ar trebui astăzi, este munca intensă ca să aducem producțiunea la maximum.

Ori, dacă venim și luăm din capital aceste impozite, nu este adevărat că în chip indirect stânjenim toate aceste scopuri ce voim să atingem?

Și să nu se zică, d-lor, că aceasta interesează numai o clasă socială, pe cea bogată, care caută un pretext ca să se opună fiscalui. Toate clasele sunt egal interesate la producțiunea națională. A te atinge de capital și a-l micșora, înseamnă a micșora producțiunea.

A face să lucreze industria în condițiuni de-savantajoase, și prin urmare a o sili să reducă salariile, înseamnă să scumpești traiul. Dar ce răspunde la aceasta d. ministru? Spune: apoi eu nu iau, nu micșorez capitalul național; ce iau cu o mână dau cu alta. Este adevărat că ar fi o micșorare a capitalului național dacă m'aș apucă să plătesc în străinătate. Dar lucrul acesta nu-l fac, pentru că atunci ar fi o nebunie”.

Ei bine, d-lor, dar această luare din capitalul unora și dare altora, nu este un mod direct de a stânjeni....

D. V. Vartolaș: Nu, de loc; iau bunioară dela d. Vartolaș bani și îi dau d-lui X care a fost distrus de războiu, etc.

D. I. Isvoranu: De ce nu mă lași să isprăvesc d-le Vartolaș? Tocmai aceasta voiam să

spun. Poate că d. Vartolaș valorifică capitalul său în întreprinderi agrare, industriale și comerciale, și, luându-i acest capital, îi stânjenești, îl iei din mâna lui ca să-l dai în mâna unuia care nu va ști să-l facă să prospereze. Iată rezultatele cari vor fi.

Un alt motiv este că impozitul pe capital este o descurajare a spiritului de economie, atât de necesară în formarea capitalului social. Este o penalitate aplicată oamenilor economi cari nu își cheltuesc tot ce câștigă, ci mai pun și deo parte.

Și dacă este o înclinare care n'ar trebui încurajată în țara aceasta, o înclinare care este aproape un vițiu de conformațiune morală a poporului român, este acea a pornirii de mână spartă a românului, pe care de altfel o găsim și la sate ca și la orașe, de a cheltui cu prea mare ușurință câștigul său pe lucruri de o utilitate foarte relativă.

Fiecare poate să-și zică: de ce să mai economisesc, să mă lipsesc de ce-mi face plăcere, ca să vie apoi fiscul să-mi ia cea mai mare parte din economiile mele. Trebuie ca fiecare să aibă certitudinea că muncind și economisind, nu lucrează și nu economisește numai pentru fisc.

Și în această privință iarăși, d-lor, să nu credeți că sunt lucruri pe cari le spun dela mine, sunt oameni cu autoritate superioară cari le spun.

Să-mi dați voie să vă citez un pasaj dintr'un discurs, pronunțat de d. Chamberlain, ministrul eșiquierului englez, care, tocmai cu ocazia discuției legii asupra impozitului pe capital, spuneă în Camera comunelor următoarele:

„Este urgent ca guvernele și indivizii tuturor țărilor să lupte contra risipei sub toate formele ei, să apere capitalul, pentru a compensa pierderile provocate de război, și să-și procure mijloacele de a realiza expansiunea industrială și producțiunea, fără de care lumea nu va putea să suporte sarcinile pe cari războiul le-a lăsat. Nu pot să exagerez îndeostul importanța, pentru țara noastră în particular — notați că vorbesc de Englitera — de a favoriza economia... Nu trebuie făcut nimic care să descurajeze economia sau de a da oamenilor impresia că i-am menajat mai întâiu pentru a economisi, pentruca pe urmă să le golim buzunarele... Tot ceea ce oprește acumularea capitalului, nu este mai puțin decât un dezastru... Nu prin experiențe aventurate și periculoase, dar prin metode financiare încercate, încurajând puterea recuperativă a țării, vom găsi salvarea noastră”.

Dacă aceasta o spune d. Chamberlain pentru Englitera, ce trebuie să spunem noi pentru noi!

Dar impozitul pe capital, d-lor, este nedrept în acelaș timp, pentrucă el cade cu toată greutatea lui numai asupra bunurilor vizibile: pământuri, case, căci bunurile mobiliare consistând în acțiuni și efecte, se pot mai lesne sustrage fiscului, fie din cauza imposibilității de a fi exact evaluate, fie din cauza evaziunii, ceea ce va face ca să nu fie o dreaptă repartizare a sarcinilor între contribuabili.

Americanii au și ei un timid impozit pe capital numit „property tax”. Ei bine, „nu se poate închipui un sistem fiscal mai inegal, mai nedrept și mai parțial”, spun Americanii.

„Defectele sistemului nostru sunt prea isbitoa-

re, influențând în mod opresiv pentru a fi mai mult tolerat"; „sarcinele sunt prea grele și inegalitățile prea grosolane pentru a paraliza și a descuraja țara”.

„Sistemul acesta de impozit este o farsă, o bufonerie, o înșelătorie”. Iată, d-lor, cum califică Americanii impozitul, pe care d. ministru Titulescu ni-l oferă azi.

Dar, d-lor, lucru curios, iată cum răspunde la aceste obiecțiuni de nedreptate d. ministru de finanțe. Ceteșc din expunerea de motive:

„După un război care a costat atâtea vieți și atâtea jertfe, soldații se înapoiază din tranșee și găsesc pe îmbogățiții de război plini de capitaluri dobândite departe de inamic și păstrate grație acțiunii militare.

„Oare va trebui să împovărăm cu impozite exagerate pe venit pe soldați, pentru ca să plătească dobânzile și amortizarea titlurilor pe cari bogații vechi și noi le-au dobândit, pe când primii luptau?”.

Dar, d-lor, prin acest mod de justificare al d-lui ministru de finanțe se face, după părerea mea, o confuziune regretabilă, o confuziune pe care eu o cred voită și aci este nedreptatea proiectului d-sale, căci pune la un loc traficanții războiului, cu acei cărora nu li se poate aduce nici o vină că au economisit înainte de război și chiar în timpul războiului în mod cinstit. Inșă d-sa întrebuițează și aci, eu cred, o abilitate.

Voind să treacă un impozit nelegitim; îl pune la un loc cu un impozit legitim și care este în sentimentul nostru al tuturor.

Este adevărat ceea ce spune d. ministru de finanțe în expunerea de motive pentru averile

acele câştigate în mod neomenos în timpul războiului. Să-mi dați voie, d-lor, să vă spun că dacă eră un impozit care trebuia să fie pus înaintea tuturor celorlalte, eră impozitul pus asupra aceloră cari au câştigat averi colosale din suferința unui neam întreg. (Aplause).

Dar lucru curios: pe când în toate țările de unde ne place să adunăm toate impozitele, impozitul asupra averilor câştigate în timpul războiului, funcționează dela începutul războiului, precum în Anglia, în Franța, în Italia, la noi nu s'a învrednicit nici un guvern ca să ia o lescaie din punga celor cari au câştigat averi colosale, din traficul nenorocirilor unui război dureros, din defraudarea banului Statului, din specula vieții mulțimei nevoiașе, nu s'a afins de un singur fir de păr din averea profitorilor depe urma războiului. Și dacă era un impozit legitim la care trebuia să se gândească guvernele noastre, eră impozitul acesta, care eră și drept și legitim. *

Eră drept, ca, înainte de a se gândi la impozite cari să atingă averea cinstit câştigată prin muncă, să se fi golit întâiu punga aceloră cari în ultimii 6 ani au făcut din nimic averi extravagante. Este și legitim ca toți aceia cari au tras profituri mari din vremurile grele prin cari cu toții am trecut, cari au realizat nu câştiguri normale, obișnuite, rezonabile, dar câştiguri excepționale, extraordinare, să restituie o parte din aceste beneficii societății care a făcut atâtea sacrificii.

Dar dacă, d-lor, acest impozit este legitim și trebuia pus de mult, nu este mai puțin adevărat că ceea ce face astăzi d. ministru de finanțe venind ca să-l pună la un loc cu impozitul asupra

muncii și asupra economiilor câștigate în mod cinstit, cred că face o nedreptate. Și iată de ce fac acest reproș: d. ministru de finanțe trebuia ca înainte de toate, în loc ca să vină cu impozitul care atinge atât de adânc averea oamenilor cinștiți, să vină înainte de toate cu impozitul asupra acestor îmbogățiți de război, prin o lege bine studiată, bine organizată și mai ales bine aplicată, pentru că mie mi-e frică că aceste dispozițiuni de lege vor fi niște dispozițiuni platonice, căci astăzi toți acei îmbogățiți de război și-au luat măsuri din vreme ca să se pună la adăpost de aceste dispozițiuni, și mai ales acei cari ne-au scandalizat cu câștiguri enorme, căci dacă micii capitaliști sunt în imposibilitate să facă să-și treacă capitalul lor peste graniță, toți capitaliștii mari, internaționali, au avut grije să-și treacă tot capitalul lor în străinătate, și așa fi foarte fericit dacă d. ministru de finanțe, cu sentimentele d-sale de dreptate și patriotism, va lua măsuri ca să atingă cel puțin în parte această categorie.

Totuș, îmi este teamă că nu-și va ajunge scopul, și probă de aceasta e că și d-sa se îndoiește, căci, la o consfătuire, ne-au spus că nu contează mult pe acest impozit, și aceasta este explicațiunea de ce a pus impozitul celălalt pe capital, ca să scotească cel puțin cheltuielile acestui impozit.

D-lor senatori, dar impozitul pe capital mai face și o altă nedreptate, din alt punct de vedere, pentru că îngreuiind prea mult sarcinile contribuabilului, încurajează fraudă fiscală, pe când contribuabilul cinstit, celui căruia îi repungă de a recurge la mijloace de a înșelă fiscalul, va plăti integrală impunerea aceasta, pe când alții, și vor fi mulți, vor face tot posibilul să se sustragă obligațiunilor fiscale.

Italia, care are un impozit pe patrimoniu, are o situație destul de împovărată, cum vom ajunge de altfel și noi din cauza marilor impozite pe cari le punem acum. Ce se întâmplă acolo, în Italia, și cum se comportă contribuabilul italian?

Iată ce ne spune tot d. Jêze în această privință. Cum se petrec de fapt lucrurile în Italia: „Mai întâi contribuabilul strâns de aceste contribuții, nu achită datoriile sale legale și caută o ușurare a sa în fraudă fiscală asupra capitalului mobil și imobil, fraudă care variază de la 25 până la 50 la sută și ajunge chiar până la 75 la sută.

„Numai că nu toată lumea are aceeași îndemănare în fraudă fiscală, nici aceeași necinste față de tezaur, iar pe de altă parte acțiunea fiscoi nu se exercită cu aceeași rigoare asupra tuturor contribuabililor”.

„În fine, mijloacele de a defrauda fiscoi în Italia sunt, ca pretutindeni, mai mari pentru marii capitaliști decât pentru micii contribuabili. În special emigrarea marilor capitaluri în străinătate nu este lesnicioasă decât pentru marii capitaliști.

„Căre este rezultatul tuturor acestor fapte? Se întreabă d. Jêze. Este că impozitul asupra patrimoniului adăugat la celelalte impozite ar agravă fraudă, și, prin urmare, inegalitatea în repartizarea sarcinilor publice între contribuabilii italieni”.

Și când aceste reflexii le face d. Jêze pentru Italia, ce trebuie să mai zicem de noi?

Afară de aceasta, o altă nedreptate pe care o face acest impozit pe capital este că nedreptățește o generațiune pentru cele viitoare.

D. ministru de finanțe a vrut ca generațiunea actuală să plătească întreaga notă a războiului nostru.

Dar vă întreb, d-lor, drept este oare aceasta?

Dar această generațiune, care, în definitiv, cu toate scăderile ei, a făcut România-Mare, nu și-a îndeplinit destul de frumos rolul său istoric?

N'ar avea dreptul și ea să ceară ca să mai treacă din paharul durerilor ei și la alte generațiuni?

Oare numai generațiunea actuală profită de înfăptuirea României Mari? Dar generațiunile viitoare nu vor profită de aceasta?

N'ar fi fost mai drept ca sarcinile acestea ale războiului să fi fost repartizate pe 50—60 de ani, ca să ia parte la plata lor și generația viitoare, iar nu numai noi?

Voci: Așa cră mai drept.

D. I. Isvoranu: Dar, d-lor, învinuirea cea mai mare pe care o aduc eu impozitului pe avere, este faptul pe care l-am spus la început, că crează un principiu periculos în legislația noastră fiscală; *impozitul progresiv pe capital*, care poartă în el germenul confiscării.

Raportorul acestei legi la Cameră însuș a recunoscut că, pentru averile dela 1914 încoace, ceea ce se face prin prezentul proiect, este o adevărată confiscare. Și tot d-sa mai adăugă: un Stat nu poate trăi din confiscări.

D-sa spune însă că ceea ce trebuie să ne liniștească, este că această confiscare nu este permanentă, ci extraordinară, excepțională.

Dar cine ne poate garanta aceasta d-lor? Ce Parlament și-ar putea lua angajamentul de ceea ce va hotărî Parlamentul viitor?

Mai multe șanse sunt însă ca, odată principiul adoptat, vor veni alții cari să-l estindă.

Nu știu cine a spus: cunosc femei cari n'au avut nici un amant, dar nu cunosc femei cari să fi avut un singur amant. Totdeauna începutul este greu.

„Foarte adesea se întâmplă — zice profesorul englez Schoth — că ocazia specială și unică a unui guvern să devie obișnuința guvernelor cari îl urmează. Ocaziunile speciale duc inevitabil la pretexte speciale și excepțiunile tind a deveni regulă”.

Impozitul progresiv pe capital este o armă periculoasă care se pune în mâna guvernului de care poate abuză.

Este așa de ușor de a întoarce șurubul odată, de două ori, a mări cu un grad sau două scara progresei, motive se vor găsi în totdeauna: necesități bugetare, necesități sociale.

(D. vice-președinte Teodor Mihali, ocupă fotoliul preșidențial)..

Este un instrument foarte lesne de mânuit, este ca un mecanism care alunecă pe un plan înclinat pe care nici un obstacol nu îl oprește de a se precipită în necunoscut.

Dar, d-lor, acest impozit a mai funcționat în vremuri și alt undeva. A funcționat la Atena, la Florența sub denumirea de „decima scalată”.

Dar o să ziceți că nu poate fi comparație între impozitele din vremurile vechi cu acestea din vremurile de acum.

Impozitele dinainte serveau mai mult ca o armă de luptă de clasă, ca un instrument de persecuție socială, iar rezultatele nenorocite la cari au ajuns rezidă, nu atât în principiul progresivității, cât în arbitrarul extrem care domnește în aplicarea lui.

Ei bine, oricare ar fi baza pe care astăzi statele moderne o dau impozitelor acestea, nu este mai puțin adevărat că, acum ca și atunci, ele sunt tot un mijloc de a lovi în cei bogați.

Și nu este mai puțin adevărat că oricare ar fi bazele cari se dau astăzi impozitului progresiv pe capital, oricât de blajine ar fi intențiile celor cari voiesc să-l înființeze astăzi, acum ca și atunci acest impozit este dominat de ideea luptei de clasă.

D. ministru de finanțe poate să zică: dar nu este acesta scopul meu; eu nu vreau să fac o armă de luptă de clasă, ci scopul meu este ca prin acest impozit să satisfac trebuințele bugetului și să satisfac și o idee de dreptate fiscală.

Dar, d-lor, dreptatea fiscală din păcate este cu totul relativă; fiecare o vede în felul său; cel bogat într'un fel, cel ce nu are nimic în altul.

Un alt lucru, confirmat de istorie, este că ori de câteori o clasă socială a pus mâna pe puterea publică a căutat să facă din ea un instrument pentru satisfacerea intereselor ei particulare. Nu avem decât să privim cu mai multă atențiune legislațiunea fiscală a unui Stat, ca să ne dăm seama care clasă socială este la putere, Până la sfârșitul secolului XIX, clasa socială care deținea puterea era clasa posedantă și este netăgăduit că aspectul legislației fiscale era în favoarea ei. Astăzi puterea a trecut în mâna celor mulți, celor săraci și este natural ca ei să facă acelaș lucru. Ideea de justiție fiscală este azi așa cum o înțeleg ei.

Dreptatea socială începe pentru fiecare dela suma care nu-l atinge pe el. Dreptatea socială este ceva foarte relativ.

Dar, d-lor, probă că din acest impozit se face un instrument de luptă de clasă este că partidele extremiste cari vor să desființeze averea individuală au făcut din el un instrument de reformă socială și de aceea se explică că toți extremiștii îmbrățișează cu toată căldura acest impozit.

Aceasta este, d-lor, adevărata interpretare a ideii de dreptate socială pe care o găsim în acest proiect de lege!

Nu este însă mai puțin adevărat, că d. ministru, voind să facă din sistemul întreg de legislație fiscală un complex perfect de legislațiune în care să reflecteze chintesența ideilor noi moderne, în dorința d-sale de a face ceva perfect, a făcut însă un instrument prea delicat pentru poporul român, neexperimentat, și eu găsesc că este o armă periculoasă care se pune în mâna lui.

Dar, d-lor senatori, eu găsesc că d. ministru de finanțe dacă a trebuit să recurgă la arsenalul legilor financiare din străinătate, în loc să pună impozite vexatorii și cari ating capitalul productiv, putea găsi alte impozite mult mai avantajoase și mai eficace cari nu ar fi nemulțumit nici simțământul public și nici nu ar fi atins capitalul productiv, ceeace este un pericol pentru producțiunea națională.

Aceste impozite ar fi fost, după părerea mea, impozitul asupra succesiunilor....

D. N. Titulescu, ministru de finanțe: Vine d-le Isvoranu.

D. I. Isvoranu: Vine și acela?

D. N. Titulescu, ministru de finanțe: Altfel? (I-laritate).

D. I. *Isvoranu*: Un altul, d-le ministru, ar fi acela al plus valutei sociale...

D. N. *Titulescu*, ministru de finanțe: Plus valutei sociale? Când voi veni cu plus valuta socială — decare nici nu am auzit — ai să spui că este datorită instabilității monetei și mâine nu vei mai avea nimic în buzunar...

Altul? Ce aș mai putea lua?

D. I. *Isvoranu*: Eu cred că puteați să vă adresați la unele impozite indirecte, de exemplu cel asupra alcoolului...

D. N. *Titulescu*, ministru de finanțe: Sunt pentru monopolul alcoolului. Este deja făcut.

D. I. *Isvoranu*: Nu este destul atât, trebuie să veniți cu el.

D. N. *Titulescu*, ministru de finanțe: Aveți impozitele directe pe cifra de afaceri și pe lux. Dacă veți avea bunăvoință, le veți vota.

D. I. *Isvoranu*: Au să vină și se vor vota toate, dar să vedem când se vor plăti!

D. N. *Titulescu*, ministru de finanțe: Ei bine, dacă a-ți cunoaște d-voastră toate dificultățile tezaurului, nu ați mai vorbi așa. (Aplause)..

Este foarte ușor ca cu toată lumea să vii să ceri spor la bugete, și, când e vorba de impozite, să te opui, sau mai mult: să semeni neîncredere în spiritul contribuabilului, ceea ce este și mai rău. (Aplause).

Nu vreți niciodată să vă convingeți că a sunat ceasul plății. Trebuie să plătim sau pierim, acesta este adevărul. (Aplause puternice).

D. N. *Isvoranu*: Ei da! D-le ministru, să plătim; dar când nu se va mai putea plăti ce vom face?

D. *Paul Bujor*: Noi plătim, nu d-voastre... Suprataxa pentru expropriere tot dela noi se va

plăți, căci industriașii, marii fabricanți, vor ridică prețurile fabricatelor pe spinarea noastră.

D. N. Titulescu, ministru de finanțe: Peste 10 ani, când veți receti discursurile de astăzi, d-le Isvoranu, nu știu dacă aveți șă vă mândriți cu ele!

D. Gr. Gurifă: Când vine ceasul răspunderilor?

D. N. Titulescu, ministru de finanțe: Când îl veți cere d-voastre. De câte ori este vorba de plată, sunteți de acord; și la toate impozitele sunteți contra.

D. I. Isvoranu: D-voastră vă plângeți că sunteți țapul ispășitor al unei situațiuni nenorocite. Este adevărat, dar noi, contribuabilii, cari am muncit o vieată întreagă și am economisit, nu ne faceți țapi ispășitori ai unei întregi epoci de risipă și de delapidare?

D. N. Titulescu, ministru de finanțe: Dar sunt și eu contribuabil!

D. I. Isvoranu: Imi pare curioasă, d-lor, mentalitatea acestui Parlament, foarte curioasă, când văd ostilitatea ce o manifestați în fața constatărilor mele juste.

D. N. Titulescu, ministru de finanțe: Foarte!

D. I. Isvoranu: V'am spus dela început că a-păr un principiu pe care îl cred salutar pentru interesele acestei societăți în care trăim, iar nu pentru interese personale. Și nu vreau să spun că am văzut aci printre d-voastre cari faceți pe puritanii și îmi faceți reproșuri că vin să apăr un interes personal, că ați venit mulți și v'ați preocupat să nu se plătească cutare colă care nu vă atingeă, sau să nu se ridice cutare colă care vă atingeă. Atunci nu mai erau interese personale, erau interese generale pe cari le apărați!

D. N. Titulescu, ministru de finanțe: D-ta n'ai făcut parte din comitetul acela, d-le Isvoranu?

D. I. Isvoranu: Da, am susținut ca să se reducă cota impunerii pe beneficii agricole, fiindcă am găsit că agricultura este greu impusă..

D-lor, eu vin astăzi și critic impozitele grele cari se pun peste umerii contribuabilului român și vă spun că fac aceasta din convingerea că, punându-se aceste impozite, se atacă capitalul productiv și social al acestei țări și în mod indirect, se stânjenește producțiunea și economia acestui Stat, se strivește producțiunea națională.

D-lor senatori, este un principiu economic pe care d-voastre îl știți și pe care d. ministru îl cunoaște mai bine ca noi toți, că impozitele grele pun în neputință ca să se desvolte bogățiile unei țări.

Trebuie să știți, d-lor, că impozitele grele sunt vătămătoare, nu atât prin nedreptatea pe care o fac individului, cât mai ales prin răul pe care îl fac societății.

D-le ministru, dacă spun toate aceste lucruri, le spun pentru că eu am convingerea că legile fundamentale în materie economică, nu pot fi călcate fără a rămâne nepedepsite.

Orice ați zice d-voastre și orice argumentațiune ați aduce, nu puteți nega că aceste legi sunt evidente, ineluctabile și intangibile, și atunci când principiile fundamentale ale acestor legi sunt atinse sau când le călcăm, consecințele ce rezultă din această desconsiderare, nu vor întârzi de a se arăta..

D. N. Titulescu, ministru de finanțe; D-le Isvoranu, trebuie să te mulțumești, că numai grație

acestor impozite, vei putea lua de 40 ori valoarea arende la expropriere. (Aplause, bravo).

D. I. Isvoranu: D-le ministru, dacă Parlamentul țării românești ar fi mers până acolo încât ar fi zis că pământul expropriat nu trebuie să fie plătit cu prețul real, credeți că s'ar fi făcut un act de dreptate?

D. N. Titulescu, ministru de finanțe: D-le Isvoranu, eu nu zic că nu e bine că vi s'a acordat până la 40⁰/₀ drept preț al exproprierii, dar vreau să vă întreb: ce eră să faceți dacă nu se găseă posibilitatea ca să vi se plătească această sumă?

D. Iuliu Dragomirescu: Prețul de 40 n'a fost stabilit de guvern?

D. N. Titulescu, ministru de finanțe: D-le președinte, binevoiți a-mi da și mie cuvântul după d. senator Isvoranu.

D. Ion Isvoranu: D-lor, eu pricep foarte bine mentalitatea d-voastră. Netăgăduit că suntem un Parlament democratic ieșit dintr'un regim democratic: și cei din dreapta și cei din stânga fac parte din sânul aceluiaș Parlament ieșit sub auspiciile aceleași legi. Și eu îmi explic foarte bine această comunitate de sentimente între d-v. și impozitele d-lui Titulescu.

Foarte bine, este netăgăduit, d-lor, că dorința tuturor este de a face din acest Stat un Stat eminemamente democratic; dar nu trebuie să pierdem din vedere un lucru, că este democrație și democrație și prin urmare aș vrea să știu în ce regim de democrație mai trăim noi astăzi, pentru că, judecând după tendințele foarte pronunțate ale Parlamentelor noastre, judecând după tendințele legilor cari vin chiar de pe banca ministerială,

eu văd că aceste tendințe iau un caracter pronunțat spre idealul social-democrației. De aceea mă întreb eu: mai trăim într'un regim capitalist și burghez?

D. Paul bujor: Aceasta o vrem noi.

D. Ion Isvoranu: Sau am început să trăim într'un regim social democrat?

D. N. Titulescu, ministru de finanțe: Dacă ar fi regimul acela democratic, n'ai avea cuvântul d-ta, să vorbești. Cea mai bună dovadă că nu este așa, este că poți să vorbești, cum vorbești.

D. Toma Rădulescu: Renunță la cei 40⁰/₀, d-le Isvoranu.

D. N. Titulescu, ministru de finanțe: Să nu renunțe, dar să plătească impozitele.

D. Ion Isvoranu: Eu înțeleg democrație, dar este democrație și democrație.

Este democrația lui Lenin și a lui Trozki, este democrația luminată și tolerantă din Engiltera și Franța, este democrația atheniană din timpul lui Pericles, și este democrația romană din timpul lui Marius și a lui Clodius. De aceea vreau să știu de ce democrație ținem.

D. N. Titulescu, ministru de finanțe: D-ta crezi că din aceea a lui Trozki-Lenin?

D. Ion Isvoranu: În tot cazul mergem spre ea.

D. N. Titulescu, ministru de finanțe: Dacă crezi d-ta că această este democrația lui Trozki, când poți vorbi cum vorbești d-ta?! Nu este azi, dar, grație greutăților pe cari le faci d-ta, ar putea fi mâine!

D. Lazăr Popescu: Nu credeam că această lege pornește din spiritul social democrat. Dar în situația financiară în care ne găsim; credeți d-voastră că este bine să cădem în mâinile acelor stră-

ini care ne urmăresc zi și noapte, ca doară, ne putând face situațiunii financiare, să recurgem la împrumuturile lor, ca să pună mâna pe avuția noastră națională? Aceasta este chestiunea..

D. *Isvoranu*: Dar, d-lor, trebuie să alegem mijloacele de cari ne servim astăzi? În situațiunea aceasta s'au găsit și celelalte State și aceste impozite au mai fost discutate și în alte părți și n'au fost primite. Nu vreau să vă citez aici studiile și anchetele cari s'au făcut asupra acestui impozit, pentrucă nu aveți paciența să ascultați.

D. *Lazăr Popescu*: Este prea mult, este prea lung.

D. *Ion Isvoranu*: În alte State, când se pun în urma unor îndelungate studii, unor anchete amănunțite.

D. *N. Titulescu*, ministru de finanțe: Până la anchetă, murim de foame.

D. *Ion Isvoranu*: Vă întreb care sunt anchetele și studiile cari s'au făcut înainte de a se aduce această lege?

Da, d-lor, știu, este un obicei în țara românească ca să venim cu legile făcute gata din străinătate și să acceptăm toate formulele ce le găsim acolo fără nici un control.

Ei da, știu, de când a început acest popor, l-am îmbrăcat în totdeauna în haine aduse gata din străinătate și cari erau, când prea largi, când prea strâmte.

D. *C. Florescu-Romanași*: Și a ajuns bine; dar din partea d-tale, se ducea...

D. *Ion Isvoranu*: D-lor, d. ministru de finanțe, însă vrea să fie un ante-mergător. El vrea să

trăiască la frontiera a 2 lumi, cum ne spuneă alaltăeri aci la explicațiunile pe cari le-a dat în secțiuni. El întreveđe deĵă o altă lume, una pentru care trebuie să ne preparăm ca să o primim....

D. Iuliu Dragomirescu: Unde domnește justiția socială.

D. Ion Isvoranu: Și d. ministru de finanțe ne spuneă o fabulă, aceea a lui Icar. Adevăratul înțeles însă al acestei fabule eră acesta, d-lor, și dumnealui o știe foarte bine, niciodată nu trebuie să călcăm legile ei, căci riscăm atunci să sfârșim cum a sfârșit Icar, să ne rupem gâtul.

D-sa spuneă între altele: Ei, d-lor, dar dacă vă dau aceste impozite, este că întind capitalismului o punte de salvare.

Dar eu cred că se înșală d. ministru de finanțe. Ceeace ne dă, nu este o punte de salvare, ci este un instrument cu care adversarii noștri vor puteă distruge capitalismul.

Dumnealui făceă apel la noi ca să fim cumiști și să ne dăm seama, ca din vreme, să știm să cedăm. Și ne da ca exemplu legea împroprietăririi.

Voci: Foarte bine a spus!

D. Ion Isvoranu: Spuneă: vedeți, dacă legea împroprietăririi se făceă înainte, la 1914, nu se făceă în mod așa de radical cum s'a făcut acum.

Ei bine, d-lor, s'a făcut o lege radicală, s'a mers până la maximum ce se puteă da și totuși credeți că a mulțumit pe toți?

Nu! Toți aceea cari fac din expropriere o armă de luptă politică, strigă că nu s'a dat destul nici acum. Cât timp va există în țara românească frânturi din așa zisa mare proprie-

tate, totdeauna demagogismul, care caută să exploateze nevoile poporului, nevoile de pământ mereu neîndestulate ale țăranului va veni și va provoca agitațiuni, arătând spre peticul rămas proprietarului.

Tot așa și prin această lege. Măine vor veni alte guverne, ale Parlamente, cari nu vor avea decât să întoarcă de două ori șurubul și să facă din această lege a d-lui ministru un mijloc de egalizare socială, un instrument de reformă socială.

D. *Lazăr Popescu*: Să sperăm că vor fi alte împrejurări decât astăzi.

D. *Ion Isvoranu*: Și d. ministru mai face un apel, de data aceasta foarte călduros și foarte elocinte, face un apel la sentimentul de sacrificiu care trebuie să călăuzească pe toți în împrejurările grele prin cari trece Statul nostru românesc, ne cere d. ministru să facem jertfele necesare pe cari interesul suprem al țării le cere.

De sigur, în clipele grele, cum fiecare are datoria să aducă jertfa sângelui, tot așa trebuie să aducă și contribuția banului.

Și la apelul d-voastră, d-le ministru, fiți sigur că oricare un român se va supune și îl va ascultă și va face sacrificiul necesar pe care interesele țării îl cer: „*Salus populi suprema lex*”.

Voci: Până acuma vă opuneți, legii...

D. *Ion Isvoranu*: Și noi toți vom ascultă apelul d-voastră, dar cu o triplă condițiune: ca să puneți impozitele după măsura contributivă a poporului nostru, pentru ca să nu se omoare producțiunea; ca spiritul de dreptate, care trebuie să fie la obârșia oricărei legi fiscale, să

fie și aci, dar o dreptate adevărată, nu o dreptate sulimenită, prefăcută, ci dreptatea pe care o cere sentimentul de „înalță conștiință morală”, cum foarte bine spuneai d-voastră singur în altă parte; și în al treilea rând, trebuie ca banul care se ia din buzunarul contribuabilului, să servească realmente la nevoile Statului, să nu servească ca să îmbogățească pe negustorii politici cari speculează sentimentele mulțimei pentru ca să-și creeze o situațiune rentabilă (întreruperi), să nu servească ca să întrețină parazitismul social (întreruperi), să nu fie un pretext de delapidare a banului public, să nu fie pretext de risipă...

D. C. Florescu: D-le Isvoranu, vorbiți în numele partidului cu al cărui program v'ați ales? Nu! În numele țăranilor? Nu! Atunci pe cine reprezentați aci? (Întreruperi, sgomot).

D. Ion Isvoranu: Vorbesc în numele conștiinței mele și al intereselor generale.

D. C. Florescu: Când te-ai ales în Parlament te-ai ales cu un program, în care eră înscrisă această reformă.

D. Ion Isvoranu: Nu este adevărat! Nu eră înscrisă această lege, nu erau în programul partidului impozitele grele ale d-lui Titulescu. (Sgomot, întreruperi).

D. N. Titulescu, ministru de finanțe: Vă înșe-lați!

D. Ion Isvoranu: Spuneam, d-lor, că acceptăm aceste impozite, cu condiția ca banul cetățeanului să fie întrebuințat numai în interesul public. Căci, dacă aspectul bogăției poate să facă să nască sentimentul invidiei și al urei în sufletul

mulțimii, priveriștea demoralizatoare ce oferă destrăbălarea administrației averii publice provoacă o adâncă nemulțumire în spiritul poporului, de unde adesea pornește gestul anarhic. (D. Isvoranu coboară dela tribună).

Biblioteca Centrală
Regională Craiova